

Portret componistic Carmen Maria Cârneli

Sâmbătă 21 octombrie 2017, la Sala mică a Ateneului Român și pe afișul Filarmonicii George Enescu: un public numeros și realmente interesat a urmărit și a aplaudat ținuta de eveniment artistic derulat sub sigla spectaculară a întâlnirii cu un număr de compoziții semnate de Carmen Maria Cârneli. Interpreții au fost cinci din soliștii ansamblului **devotioModerna**, creat în 2005 de Carmen Maria Cârneli împreună cu violoncelistul Dan Cavassi, cărora li s-au alăturat doi oaspeți de valoare veniți din Germania.

Carmen Maria Cârneli a urmat și absolvit studii de compoziție (cu Dan Constantinescu) și de dirijat (cu Iosif Conta și Constantin Bugeanu) la Conservatorul de muzică, actualmente Universitatea Națională de Muzică din București, unde obține ulterior și titlul de Doctor. Prezența ei în calitate de compozitoare și de șef de orchestră este ilustrată de o densă activitate în centre muzicale, academii de muzică și teatre de operă din Europa de vest, lucrările sale fiind publicate de edituri de prestigiu, cum sunt Ricordi - München și Furore Verlag - Kassel, și înregistrate pe CD-uri personalizate sau în cadrul unor antologii și CD-uri de grup. În anul 2005 Carmen Maria Cârneli a fost distinsă, printre altele, cu "Premiul George Enescu" al Academiei Române.

Prima piesă din programul portretului componistic a fost **Origami pentru clarinet solo**, o lucrare de învolburare aerată a unor diferite nuanțe de alb și de texturi de aceeași colorație, cum sunt miniaturile de fildeș și hârtiile de orez sau de mătase. Sunt aici tehnici compoziționale minimaliste, precum și o voluptate imaginativă evidentă. Clarinetistul Mihai Bădiță a realizat performant această partitură de fină și nobilă expresie.

Appeal of Crains (Strigătul cocorilor) pentru vioară și flaut, cu Natalia Pancec și Carla Stoleru, este o echivalență - originală în sonoritate - a unui poem citit, sculptat/ decupat, apoi uitat, deși acolo, în subtextul muzicii, el continuă a exista - text de origine ce nu mai poate fi evocat decât de câteva cuvinte disparate spuse printre sunete. Importantă este imanența faptului de artă. Natalia Pancec la vioară și Carla Stoleru la flaut s-au condus reciproc într-un dialog uneori amplificat, alteori trecut pe alte orbite, în celebrarea a ceva ce nu mai există dar despre care continuăm să spunem, pentru că și muzica este o *spunere*. Și aici este voluta pluri-temporală din gestualitatea componistică specifică acestei creații prezentate în primă audiție.

... **qui rêve. Giacometti-Szene...** Titlul complet al desenului semnat de Alberto Giacometti - figură importantă în creația (și panteonul) compozitoare, atât prin opera sa de cameră care îl portretizează, cât și prin ciclul cameral **Giacometti-Szenen** desprins din ea - este **Femme couchée qui rêve (Femeie culcată care visează)**. În piesa ... **qui rêve**.

Giacometti-Szene am simțit o anumită emulație a liniilor giacomettiene, iar ideea de atelier al artistului mi-a apărut clară când am văzut că instrumentul solist era un (spectaculos) flaut-bas, mînuit de aceeași admirabilă Carla Stoleru. Și nu a fost acesta singurul moment de a fi făcut memorabil acest recital.

Carmen Cârneli este un om de muzică și gândește în termeni de muzică, oricare ar fi sugestia sau filiația literară prezentă într-un titlu sau altul. Carmen Maria Cârneli compune cu o abilitate impresionantă, apelând constant, așa cum declară ea însăși, la vocabularul de efecte/ sunete al muzicii noi.

Despre **Psalm la amiază** pentru violă-solo am mai scris cu un alt prilej. Aici este prezent spațiul pentru supra-rațional și pentru narațiune. Titlul este deconcertant: nu există în toată această desfășurare sonoră nici o aluzie la incintele de spiritualitate divină. În schimb avem o măestrită tratare a materiei instrumentale și a concepției generale. Interpretarea acestei compoziții a fost conferită violistei Aida-Carmen Soanea, o muziciană de excepție, care entuziasmează la fiecare apariție în public. Calitatea ei de a crea adevărate frumuseți derivă din raritatea condiției sale de lucru la instrument, aceea că nu doar cântă, ci ivește sunetele în deschiderile surprinzătoare de luminozități și din conștiința ei însăși de a fi în muzică și pentru muzică. Aida-Carmen Soanea activează în Germania.

Hesperide pentru violoncel și pian, într-o sensibilă, emoțional impregnată versiune oferită de Dan Cavassi (violoncel) și Mihai Murariu (pian), este o coregrafie a sunetelor în sfere expresive și într-un climat antic de feerie, în care apar chipuri și imagini, cu o pulsație de o sonoritate nouă în domeniul muzicii de cameră, cu frumusețile intarsiilor pe *ostracca* în acest cadru de demult al lumii lui Homer și astfel de autentică tradiție elenă. Grație și celor doi interpreți muzica **Hesperidelor** are finețea trăsăturilor delicate, dar și configurații de geometrii ritmice și melodice, trimițând la zicerea lui Leibnitz „muzica este o matematică a spiritului”.

Die Niemandrose. Trei lieduri pe versuri de Paul Celan l-au adus în prim-plan pe bas-baritonul Radu Cojocariu, cunoscut ca solist în teatre de operă din Germania și Austria. Titlurile celor trei lieduri sunt **Bei Tag (Ziua)**, **Psalm. Die Niemandrose (Psalm. Trandafirul nimănu)** și **Das Wort vom Zu-Tiefe-Gehen (Cuvântul de mers în adânc)**, poeme cu o puternică consubstanțialitate cu arta. Radu Cojocariu a interpretat aceste lieduri cu o înțelegere înaltă a textului și a muzicii, reușindu-i intrarea în realitatea (și impetuozitatea) unui posibil personaj de operă. Cele trei lieduri au evidențiat-o convingător pe Carmen Maria Cârneli ca figură componistică în contextul situației la stadiul egal cu un mare poet și cu lumea acestuia.

Quatuor pour Marguerite pentru clarinet, vioară, violoncel și pian i-a reunit pe Mihai Bădiță, Natalia Pancec, Dan Cavassi și Mihai Murariu sub conducerea muzicală a compozitoare, pentru realizarea acestui opus concentrat,

monopartit. Un cvartet cu clarinet, în formula consacrată de Olivier Messiaen în al său **Quatuor pour la fin du temps**, dedicat (și apropiat prin tenta sa evocatoare) remarcabilei scriitoare de limbă franceză Marguerite Yourcenar. Compozitoarea, cu toată modernitatea care îi este structurală, a dat acestei lucrări o alură rococo, plină de vivacitate și de prospețime, o lume a unui artist care întinerise pe podium ca stil componistic și ca performanță interpretativă.

În suta acestui recital a avut loc și momentul lansării cărții **“De la Orfeu la Giacometti, sub semnul fantasticului”** de Carmen Maria

Cârnci, apărută la Editura Muzicală. Din comentarea acestui volum de către compozitoarea Doina Rotaru cei de față au putut reține valoarea științifică și analitică a textului, dar și talentul literar al autoarei. Citatele din volum extrase și prezentate asistenței de Doina Rotaru

au fost în măsură să contureze o spiritualitate creatoare de distinsă condiție, inclusiv în relevarea parcursului istoric și sapiențial al artei, în diferitele sale volute.

Mircea ȘTEFĂNESCU

Recital de pian

În 31 octombrie 2017, pe scena sălii mici a Ateneului Român, tânărul pianist Alexandru Manolache a susținut un recital cuprinzând lucrări importante din principalele epoci creatoare. Elev în clasa a XI-a la Colegiul Național George Enescu din București, la clasa distinsei profesoare Mihaela Zamfirescu, muzicianul desfășoară o activitate artistică bogată, prestațiile sale fiind apreciate în cadrul concertelor susținute pe scene din capitală și provincie, dar și în numeroase concursuri de interpretare pianistică. Recitalul de la Ateneu a confirmat nivelul înalt al pregătirii sale instrumentale și muzicale, capacitatea de a reliefa particularitățile stilistice și mesajul fiecărei lucrări în parte, precum și dorința de a realiza versiuni cât mai expresive ale repertoriului abordat.

În deschiderea programului, Alexandru Manolache a interpretat **Preludiu și fugă în Fa diez major, vol. I, BWV 858** de Johann Sebastian Bach; am admirat tușeul plin de rafinament cu care a conturat motivele muzicale cu străluciri diamantine și ingenioasele turnuri melodice ale preludiului, precum și realizarea armonioasă și echilibrată a fugii.

În **Sonata în Do major, KV 309** de Wolfgang Amadeus Mozart, pianistul a dezvăluit alte fațete ale personalității sale artistice. A reliefat cu acribie logică și coerența construcției, bogăția de culoare și originalitatea discursului muzical. Dacă în **Allegro con spirito** a transmis o remarcabilă vigoare și a redat în manieră cuceritoare particularitățile imaginilor muzicale, în **Andante un poco Adagio** a pătruns în profunzimea universului mozartian, pe care l-a evocat cu multă sensibilitate și dăruire; în Rondo-ul final, **Allegretto grazioso** a reușit să recreeze cu măiestrie atmosfera senină și sentimentele optimiste ale

compozitorului. Peste tot am simțit preocuparea pentru realizarea în condiții optime a frazării, a calității sonore.

În continuare, pianistul a prezentat **Funérailles** de Franz Liszt - lucrare dedicată memoriei contelui Bathory, (împușcat de austrieci în 1849), inclusă în ciclul **Harmonies poétiques et religieuses**. Publicul a admirat capacitatea tânărului interpret de a realiza imagini contrastante, de o rară frumusețe - unele masive, evocând sonoritatea pianului orchestral, alte interiorizate, cu caracter poetic; a reușit în evidențierea caracterului programatic al lucrării, a spiritului improvizatoric și bravurii specifice, dialogul dintre registrele instrumentului, modulațiile și cromatismele ce conferă o încântătoare diversitate discursului muzical.

Din creația lui Piotr Ilici Ceaikovski, pianistul a ales **Temă cu 9 variațiuni, în la minor**, lucrare remarcabilă prin melodicitatea generoasă, prin bogăția armonică și originalitatea procedeelelor polifonice, prin contrastele dintre imaginile muzicale, prin profunzimea semnificațiilor. Interpretarea lui a vizat conturarea expresivă a fiecărei variațiuni în parte, precum și integrarea armonioasă a secțiunilor în arhitectura lucrării.

În încheierea recitalului am ascultat **Toccata din Suita în Re major, op. 10** de George Enescu, lucrare de anvergură, în care pianistul a făcut dovada talentului și a unei gândiri mature, precum și a nivelului tehnic superior, ce i-a permis să întruchieze un evantai bogat de stări sufletești și de imagini muzicale. Versiunea

caracterizată prin bravură, elan sentimental și impetuoșitate a confirmat calitățile interpretului, precum și posibilitatea muzicii de a evoca întâmplări dincolo de fire, fantastice, miraculoase. Am perceput în prestația pianistică plină de strălucire și fantezie, preocuparea de a evidenția melodia cuceritoare, de amplă respirație ce înaintază prin fraze

Alexandru Manolache

